

PROSTA
VODI
POT K
SVOBODI!

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ulica Boschetto, 5
Telefon 1570.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
ooo Rokopisi se ne vračajo. ooo

Naročnina:
za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrt leta 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

Agrarna carina in delavstvo.

Narajajoča draginja, ki je postala uprav katastrofalnega pomena za delavsko ljudstvo, resničen strah, ki straši po delavskih domovih, je razkrila carinsko vprašanje za eno najvažnejših dejstev gospodarskega življenja. Za spoznanje tega vprašanja podaja znanstveno delo dr. Roncadorja o bistvu in učinku agrarne carine izborno gradivo. To gradivo je tem dragocenejše, ker je pisatelj vse prej kot pristaš proste trgovine, temveč je agrarnim krogom močno naklonjen. Vrednost njegovega dela obstoji predvsem v tem, da po strogo znanstvenih potih prihaja do zaključka, da je odprava žitne carine ne le v interesu revnega ljudstva, ki ga tepe sedanja draginja živil, ne le v interesu industrije, temveč v največjem interesu poljedelstva samega, kateremu preti nova, težka kriza, če se žitna carina ne odpravi. Dasi se statistično gradivo nanaša na Nemčijo, je tudi za nas v marsičem prav zanimivo. Pisatelj obširno dokazuje, da žitna carina podražuje kruh: najrevnejše sloje prebivalstva zadene najhujše. Po njegovih računih plača delavska rodbina več kot 50 mark na leto.

Na podlagi statistike dokazuje, da stoji žitna cena v Nemčiji vedno za toliko nad svetovno ceno, kolikor znaša žitna carina.

Kako pa se z žitom podražuje tudi kruh, kaže naslednja tablica, ki jo je pisatelj sestavil ob sodelovanju berlinskega statističnega urada.

Cene so se gibale na berlinskem trgu:

	Cena rženega kruha pro 100 kg v markah	teža hleba za 50 pl. v kg	cena ržene moke pro 100 kg v markah	cena rži pro 100 kg v markah
1886	20.80	2.40	17.91	13.06
1892	29.52	1.70	23.97	17.60
1902	24.21	2.07	19.61	14.42
1908	31.78	1.57	23.77	18.65

Tablica kaže očitno, da gre s ceno rži kvišku tudi cena ržene moke in rženega kruha in da pada teža kruha.

Od tega silnega zdraževanja moke in kruha pa nimajo mali in srednji poljedelci nobenega dobička, temveč direktno ali indirektno škodo, ker carina koristi le veleposestnikom, kar Roncador jasno dokazuje. Kmetije, ki merijo manj kot 2 ha, pridelujejo povprečno po 2.3 q žita, dočim potrebuje

normalna kmečka družina 10 meterskih stotov žita na leto. Ti kmetje morajo kruh in žito za lastno potrebo dokupovati in torej plačevati carino. Njih število ni majhno: l. 1907 so našli 2.585.716 takih kmetij. Pa tudi kmetije, ki merijo več kot 2 ha in manj kot 5 ha — našli so jih 985.613 — dokupujejo žito za krmljenje. Kakor je dokazal prof. Conrad prodajajo žito le kmetije, ki merijo več kot 10 ha. Veleposestva, ki merijo več kot 100 ha, prodajajo na leto povprečno po 1324 meterskih stotov in ta spravljajo vsled visoke carine ogromne dobičke.

Največja nevarnost za poljedelstvo pa je t. zv. kapitaliziranje carin: rast zemljiških cen vsled agrarnih carin, ki neznansko zvišuje proizvodne stroške in silno škoduje malim posestnikom in konsumentom. Roncador prihaja do zaključka, da je tako v interesu konsumentov, kakor poljedelstva, da se postopno znižajo carine in sčasoma popolnoma odpravijo. »Cena zemljišč bo sicer narasla do neverjetne višine in zopetna kalamiteta nemškega poljedelstva bi bila neizgibna.«

Kar velja o žitni carini, velja tudi za druge agrarne carine: infamno inžemanje ljudstva so v interesu peščiце veleposestnikov. Na tem slučaju se jasno vidi nezaslišana in zločinska politika klerikalne stranke, ki v parlamentu podpira nesramno ropanje ljudstva. Parola delavstva ostane: Proč s agrarnimi carinami, proč s podraževalci živil!

Preroki revolucije.

Da očrtnijo naše pričakovanje bodoče revolucije, nam nasprotniki pogosto očitajo, da kaj radi prerokujemo, da pa se vselej izkažemo za slabe preroke.

Znano nam je, zakaj je od Marxa in Engelsa pričakovana proletarska revolucija doslej izostala. Ne glede na to zmotno pričakovanje pa se nam je zares čuditi, ne temu, da se ni vse zgodilo, kar sta pričakovala, ampak da se je toliko njunih napovedi uresničilo.

Tako smo n. pr. videli, da je Komunistični manifest v novembru 1847 oznanil revolucijo z leta 1848. To se je zgodilo ravno v tistem času, ko je Proudhon »dokazal«, da je doba revolucij minila.

Marx je bil prvi socialista, ki je opozoril na važnost strokovne organizacije za razredni boj proletarijata v svojem proti Proudhonu napisanem »Uboštvu filozofije« l. 1846. V letih šestdesetih, ko je pripravljaj »Kapital«, je že videl sedanji razvoj akcijskih družb in kartelov. Ob vojni 1870/71 je prerokoval, da prehaja težišče socialističnega gibanja iz Francije v Nemčijo. Januarja meseca leta 1873 je napovedal krizo, ki je nekaj mesecev kasneje nastopila.

Prav tisto velja za Engelsa.

In tudi kedar sta se motila, je tičalo pravo in važno zрно v zmoti. Spominjamo na to, kar smo navedli o pričakovanju, ki ga je izrazil l. 1885. Engels o političnem potresu naslednjih let.

Umestno je, da razdremo legendo, ki se zadnji čas skuša vgnezditi. V svojem »Delavskem vprašanju« piše berlinski profesor H. Herkner poročajoč o strankarskem zboru v Hannoveru (1899):

»Kautsky se je v vroči debati spozabil, da je označil upanje na bližnjo katastrofo, ki uresniči vse želje, za idiotizem, da ga je vse ostrejšje pobijal, kot Bernstein. Če bi bil Engels za 1898 v resnici napovedoval veliki »kladeradač« (je dejal Kautsky), ne bi bil velik misleč, ampak bebec, ki bi ga noben volilni okraj ne odposlal na strankarski zbor. Engels da je le izrazil mnenje, da se 1898 utegne zrušiti sedanji politični sistem na Pruskem.

Denimo na stran, kaj je Engels mislil. Toda besede Bebeljeve na erfurškem strankarskem zboru 1891, da le malo udeležencev tega kongresa ne bo doživelo uresničenja poslednjih ciljev, ne dopuščajo nobene resilne razlage. Bile so — po besedah Kautskega z l. 1899. — idiotske. V tem dogodku se izraža prememba, ki se je izvršila celo v glavah oboževalcev stare taktike. (Str. 379.)

Zal da si je želeli precej večje jasnosti pri gospodu profesorju. Z nobeno besedico nisem označil »upanja na bližnjo katastrofo, ki uresniči vse želje«, za idiotizem, iz preprostega razloga, ker o taki katastrofi nismo govorili; popolnoma upravičen pa bi bil, da bi bil imenoval upanje na katastrofo katera uresniči vse želje, idiotizem. Za idiotizem sem označil predstavo, da je Engels napovedal revolucijo za določen datum, za leto 1898. Tako prerokovanje se mi je vsekako zdelo idiotsko. Le da ga Engels ni nikoli zagrešil. In tudi Bebel ne. Tudi na erfurškem strankarskem zboru 1891 ni napovedal določenega leta za nastop revolucije.

Že tam so se nekateri posmejevali njegovim »prerokovanjem«. On pa je odgovoril:

»Lehko se norčujete in posmejujete prerokovanju; ampak misleči ljudje ne shajajo brez njega. Današnja hladna, pesimistična treznost je bila Vollmarju pred nekaj leti tudi še tuja. Od njega napadeni Engels je 1844 točno napovedal revolucijo z l. 1848. In ali se ni vse do zadnje pičice uresničilo, kar sta Marx in Engels napovedala ob času komune v znani adresi generalnega sveta mednarodne delavske zveze o bodoči evropski konstelaciji? (Tako je!) Liebknecht, ki se je tudi nekoliko ponorčeval iz mene, je sam prav mnogo prerokoval. (Veselost.) Z menoj vred je 1870 v državnem zboru napovedal reči, ki so se natanko spolnile. Le čitajte njegove in moje govore z let 1870—1871, pa se prepričate. Zdaj pa prihaja Vollmar rekoč: pustite te stare

zgodbe, opustite prerokovanje. On sam pa venomer prerokuje. Razložek med njim in med menoj je ta: njega navdaja čudovit optimizem glede naših protivnikov, ampak strašen pesimizem glede načelnih stremeljenj naše stranke in nje bodočnosti. (Protokoll, str. 283.)

Eno najvažnejših Bebeljevih prerokovanj, ki se je uresničilo, je vsekako njegova napoved l. 1873, da centrum v kratkem zraste od 60 na 100 mož v državnem zboru, da bo Bismarckov kulturni boj klaverno končal in da pripomore k njegovemu padcu.

(Dalje prih.)

Strokovni boji nekdanj in sedaj.

Moderno podjetništvo.

V 20. veku delavstva ne stoji več nasproti poedinu podjetnik, temveč organiziran in koncentriran kapital. Posamezen podjetnik ni več gospodar svoje tovarne, odvisen je od podjetniških zvez in od bank.

Podjetniške zveze so nastale deloma naravnost kot bojne organizacije proti delavstvu. Nenavadno pa jih je pospeševalo dejstvo, da se je spojila lastnina nad tovarnami in plavži v rokah pičlih poedincev. Nu tudi tam, kjer služijo podjetniške zveze v prvi vrsti trgovskim in proizvodnim namenom, so hkrati proti delavski bojne organizacije.

S tem so se močno izpremenili pogoji strokovnih bojev.

Stavka in neorganizirani podjetniki.

Poedinega podjetnika so trle ob stavki mnogotere skrbi.

Prvič, konkurenca.

V tem ko je pri njem delo počivalo, ostali podjetniki niso držali križem rok. Prav urno so se obračali. Oskrbovali so trg, polnili skladišča — on pa je gledal skozi prste. Njemu namenjena naročila so prejeli drugi in tudi ko je začel z delom je poteklo navadno precej časa, da je dosegel redno poslovanje.

Drugič, ozir na odjemalce. Ta ozir vtepa podjetniku dobavne pogodbe, obsegajoče dogovorjene kazni. Pa tudi sicer odžene dolga stavka odjemalca k drugemu dobavitelju in tako nastale opravilne zveze ohranijo pogosto trajen značaj.

Tretjič, škoda na materialu in strojih, če delo dalj časa počiva.

Četrtoč, delavci odpotujejo, ki jih je po dolgi stavki, če gre za izurjene delavce, le težko nadomestiti.

Petič, obrestovanje kapitala. Če delo dalj časa miruje, konča opravilno leto le z malim dobičkom ali celo brez dobička. Ker pa podjetnik ne dela samo s svojim, temveč tudi s tujim kapitalom, ki ga je treba obrestovati, mora plačati diferenco iz lastnega žepa.

PODLISTEK.

Človeštvo v boju zoper „črno smrt“.

Nobena druga kužna bolezen ni zapustila v človeški zgodovini toliko krvavih sledov kakor črna kuga ali črna smrt, ki razsaja sedaj na Daljnem Vzhodu in ki je vzbudila precejšen nemir tudi v Evropi. Tisoč let se je človeštvo zaman upiralo objemu črne smrti: vse zvižaje, ki jih je snovalo, vse orožje, ki ga je sukalo, ni izdalo nič. Šele pred kratkim, l. 1894. sta razrešila uganko in odkrila skrivnost kuge dva zdravnik-bakteriologa, Japonec Kitasato, učenec R. Kocha in pa Francoz Yersin, učenec slovitega Pasteurja; razgrnila sta človeškemu očesu »šibo božjo«, »seme hudičovo«, »strup peklenški« in pokazala povzročitelja azijske kuge, neskončno majhno, nevidno glivico (bacil). To odkritje, ki nam razodeva bistvo bolezni, nam zagotavlja tudi uspešna sredstva proti njej, in lahko rečemo, da se bližamo koncu tiste dolge zgodovinske dobe, ko so človeške množice, kedar je epidemija nastopila, kakor muhe cepale pod njeno smrtno koso.

Sredi 14. veka, ko je črna smrt divjala po svetu v svoji najstrašnejši obliki in ko

Šestič, plačilne obveznosti. Čim dalje traja stavka, tem redkeje kaplja denar, tem bolj se množe plačilni roki podjetja. Kredit kapitalističnega podjetja je preračunan na tekočo produkcijo in produkcija na kredit. S svojo gotovino podjetnik ne more več zadostiti plačilnim obveznostim, razen če likvidira: edino upanje je, da speča svoje blago. Če zastaja prodaja, mora prej ali slej ustaviti plačevanje. Vrhutega ima podjetnik tudi ob stavki znatne denarne izdatke, ker se mora — zlasti v času ugodne konjunktura — preskrbeti s sirovinami, da se izogne višjim cenam: znano je, kako urno poskoči v času industrijskega procvita cena bombažu in bombežni preji, železu in premogu in da se tovarne za leta naprej preskrbe s temi sirovinami in napolizdelki. Vse to povroča poedinemu podjetniku denarne države ob dolgotrajni stavki. Pogosto pa je tekoče delo predpogoj za dobavo novega denarja, bodi si v obliki babčnega kredita, bodi si v obliki delniške emisije. Posebno krepke primere nam kaže stavbna obrt, ki dela s kipotekami in stavbnim kreditom. Tako požene marsikatera stavka poedinega podjetnika v bankerot, ker izostanejo gotovi prejemki in ker je izpodvezan kredit.

K vsemu temu se pridružujeta ob stavki proti poedinemu podjetniku dve delavstvu prijazni okolščini: prvič, da v ostalih podjetjih zaposleni delavci tem lažje podpirajo svoje stavkujoče tovariše, drugič, da stavkujoči ob ugodni konjunkturi dobijo lahko drugje delo. Po drugi strani je seveda za podjetnika tem lažje da s stavkohazi vzdržuje delo, čim manjša je stavka.

Izločitev konkurence pri modernih stavkah.

Časi, ko so se delavci bojevali proti poedinu podjetniku, so v razvitih industrijskih državah za zmerom minili. Poglejmo, kako so se izpremenili pogoji strokovnih bojev.

Konkurenca je za slučaj stavke pogosto že vnaprej izključena. Velika srednja plast malih in srednjih podjetij, med katerimi je konkurenca najbolj divjala, je sploh izginila ali pa gineva. Kapital jih je temeljito pomel. Orjaški obrati in karteli obvladujejo s pomočjo varstvene carine domači trg. Ob stavki se oglašijo podjetniške zveze, ki nastopajo napram poedinemu podjetniku z vse drugačno silo kot strokovne organizacije napram svojim članom. V to svrhu uporabljajo visoke dogovorjene globe, predvsem pa svojo gospodarsko moč, s katero lahko posameznemu podjetniku odvzamejo vse njegove zveze in mu izpodvežejo kredit. Pod strahovlado podjetniške zveze, ki lahko uniči vsakega poedinega podjetnika, postopajo podjetniki v slučaju stavke ponajvečkrat solidarno. Podjetniku v stavki se ni več bati, da mu konkurenca odje trg in prevzame odjemalce.

je samo v Evropi pobrala nad 25 milijonov ljudi, se začel boj proti črni kugi; takrat so prvič opazili, da bolezni ne raznašajo samo bolniki, temveč tudi zdravi ljudje, ladje, blago iz okuženih pokrajin. Posamezna mesta so zapodila takoj vse tujce izpred svojih mestnih vrat; Genova je sprejela tuje ladje z gorečimi pšicami v svojem pristanu. Toda vse je bilo zaman. Vikomt Bernabo de Reggio je zaukazal, da morajo vsi okuženci iz svojih stanovanj na polje ali v gozd, da ondi umrú ali ozdrave; pod smrtno kaznijo je prepovedal ljudem postrežbo bolnikom, in so bili v to namenjeni posebni ljudje, popolnoma odločeni od drugih. 1377 je ukazal mestni svet dubrovniški, da morajo tujci iz okuženih krajev počakati trideset, pozneje štirideset dni, preden jim je dovoljen vstop v mesto. Tako so nastale prve karantene. Izšle so stroge odredbe glede domačih živali, kopališča so zaprli, zborovanja prepovedali, blago iz okuženih krajev prezračili. Zdravniki in njih pomočniki so bili popolnoma odločeni; kedar so se pokazali v rdečih oblačilih z belo palico v roki, naznanjajoč svoj prihod s kraguljčki na nogah, je vse bežalo pred njimi. Kdor se je

Nasprotno, zagotovljena mu je izdatna podpora podjetij iste in sorodne panoge. Odjemalci mu ostanejo. Njegovi tekmeči prevzamejo njegove naročbe in jih po možnosti na njegov račun izvrše v svojih tovarnah; pod moralnim in gospodarskim pritiskom podjetniške zveze se podaljšajo dobavni roki in znižajo dogovorjene globe.

Izključitve.

Podjetniška vzajemnost sega tako daleč, da odgovarjajo na stavko v posamezni tovarni s splošno izključitvijo delavcev celih pokrajin in celih industrijskih panog.

Vzključitev je nasilje nad delavci in nad podjetniku in zaslednje dvojen smoter: prvič, da otežkoči delavcem boj, drugič, da izenači razmnre med podjetniki. Če je povsod delo ustavljeno, ne morejo dobiti stavkujoči delavci nikjer dela. Če počiva vse delo, ne more noben podjetnik drugega oškodovati. Izgube se porazdele večalimani enakomerno na vse. Glavna stvar pa je stiska odjemalcev: ker ne dobijo od nikoder blaga, morajo počakati, da stavka konča. Podjetniki vedo, da bodo po končani stavki delali lahko z vso paro, da rešijo nagrmadena naročila. Z ozirom na konkurenco in na odjemalce odpade tudi ozir na obrestovanje kapitala, in čim splošnejša je stavka, odnosno izključitev, tembolj se izgubi tudi bojazen, da delavci odpotujejo in da jih bo težko nadomestiti.

Stavka je za veliki kapital izgubila dober del svoje prejšnje strahote. Namesto da poostri konkurenco, je postala v rokah kapitalistov celo sredstvo, da izločijo konkurenco, sredstvo borzne igre in pretiravanja cen. Kapitalisti provocirajo stavke izključujoč delavce, da ustavijo cele industrijske panoge, da tako umetno povzročijo pomanjkanje blaga in porinejo cene kvišku. To imenujejo »uravnajo produkcije«. Te umetno izvane stavke in izključitve so postale značilen pojav, ki nastopi pred vsako trgovsko krizo in ki pové, da je na trgu občutiti nadprodukcijo.

Na drugi strani pa tudi delavci vse bolj razvijajo svoje boje.

Izenačevanje delovnih pogojev.

V začetku strokovnih bojev so zadeli delavci ob najraznovrstnejše razmere v poedinih podjetjih. Mezde in delovni čas in ostali delovni pogoji so bili v vsakem kraju, v vsaki tovarni različni in tudi postopanje z delavci je bilo različno. Marsikaj je zaviselo od dobre volje, od temperamenta in od uvidnosti podjetnikove, od njegove sposobnosti od obsežnosti podjetja in od tega, kako je bilo založeno s kapitalom. Večina stavk je bila naperjenih proti izgredom izkoriščanja, presegajočim povprečno mero kapitalističnega izkoriščanja delavcev. Koncentracija kapitala in strokovni boji so sčasoma izenačili delovne

količkej pregrešil proti tem odredbam, so ga doletele najstrožje kazni, ponavadi smrt. Mnogi so menili, da se otmó z begom, pa so zapustili svoja bivališča. Proti temu »brezbožnemu bigu pred smrtjo« je grmeli Martin Luther, ki je v svoji trdni vezi sprejemal kužne bolnike. Mnogo nedolžnih ljudi so praznoverne množice osumnile, da iz hudobijo zanašajo kugo, pa so jih mučili in umorili.

Znantveno naziranje o kugi je tisti čas slonelo na t. zv. kontagionizmu, t. j. na mnenju, da se žive kužne kali prenašajo z dotiko bolnika. Pod uplivom te teorije so nastale obsežne karanténske naprave, ki pa niso ustavile kuge.

Preplašeni ljudje so gledali po raznih naravnih in nadnaravnih sredstvih. Verni ljudje so klicali na pomoč patrone zoper kugo, predvsem sv. Sebastijana in sv. Roka nosili so čudežne amulete in kamne, porabljali razna zelišča in mazila, pili so terijak in — žganje. Iz tistih časov izvira poraba parfumov in noša rokovic. Zdravniki so dajali svoje sveti skozi omrežena okna in gnile pavke so odpirali šest čevljev dolgimi noži.

razmere v posameznih panogah in v posameznih krajih. V razritih industrijskih središč je malo spornih vprašanj, ki bi se tikala poedine tovarne, temveč gre pri strokovnih bojih za vprašanja, ki se tičejo cele kategorije, industrijske panoge in cele pokrajine, ali pa celo vsega delavstva, kakor skrajšanje delovnega časa na osem ur. Kakor boj ni več naperjen proti poedinim podjetnikom, tako se tudi pogajanja ne vrše več s poedinimi podjetniki, temveč s *podjetniškimi skupinami*; končno se pojavijo posvetovanja med *podjetniškimi* in *strokovnimi organizacijami*.

Na tej podlagi se razvijajo tudi *tarifne pogogbe*, ki silno izenačujejo delovne razmere.

V razvoju tarifnih pogodb so ugledali nekateri ublažitev razrednih nasprotstev in so skovali besedo o *konstitucionalizmu tovarne*. Ampak prav to, da vse slučajno in osebno v odnosajih delavstva in podjetnikov boljbolj gine, postavlja proletarijat in kapitalistični razred v najhujše interesno nasprotje. Kakor so vsled modernih stalnih vojsk vojne vse redkejše, posamezna vojna pa vse strašnejša, prav tako se je vsled koncentracije in organizacije kapitala in vsled razvoja strokovnih organizacij zmanjšalo število stavk, njih obseg in doba pa sta se povečala.

Zmaga države - propad državljanov.

Oficijelni reprezentanti Avstrije so zopet enkrat zmagali na celi črti. To bi bil morda vesel pojav za črnožolte zgodovino-pisce, če bi se šlo za zmago napram zunanjemu sovražniku, kajti doslej naša zgodovina ne pozna nobene vojske kjer so bili avstrijski vojskovođe vdeleženi pa ne tepeni. Toda takrat se žalibog, zmaga ne more izkoriščati po želji takih ljudi, kajti tepeni so tisti srečni državljani nesrečne Avstrije, ki prisiljeno tvorijo to državo. Zmagovalci so pa *»rojeni«* vozniki temeljito zavožene avstrijske *»šajterge«*. Moloh je zavovljen, dobil je vse in morda še več nego je pričakoval. Delegacija je *»svoje delo«* opravila in isto zaključila z mastnim kosilom, za katero bodo plačali avstrijski državljani malenkostno svoto 800 milijonov kron. Res skromno kosilce!

Na podlagi splošne in enake volilne pravice voljeni poslanci avstrijskih narodov so v polni meri zadovoljili zahtevam militarističnih in marinističnih domišljalcev in s tem vzdržali staro Avstrijo v vrsti krepkih in mladih velevlasti. Nihče pa se ni vprašal, če bo krčmar — v tem slučaju avstrijski narodi — tudi v stanu ta račun poplačati. Če vsa znamenja ne varajo potem bo menda vendar ta operacija odprla oči vsem tistim milijonom ljudi, ki so doslej še vedno pričakovali vse dobro od *»zgoraj«*. In posebno

Vse te iz kontagijske teorije izvirajoče odredbe so se izkazale za brezvspešni; samostojni in pogumni ljudje so se postavili kužnemu strašilu po robu. Napoleon se je v Egiptu namenoma dotikal kužnih bolnikov in mrličev, da je pomiril svoje vojake, in vrnivši se v domovino se ni zmenil za karanteno, dejanje, ki bi ga bil vsak drug poplačal s smrtjo. Prvi zdravnik, ki je v besedah in z dejanjem pobijal kontagijsko teorijo je bil Egipčan *Klot-Bey*, ki je brez posebnih naredb operiral kužne bolnike in ki je sam sebi vbrizgal kužnega gnoja. Leta 1897 je Rus Hlavin izumel posebno siratko proti kugi, ki je postala odsmihal najvspešnejše sredstvo. Po odkritju kužnega bacila, *povzročitelja* črne kuge, so odkrili l. 1896 v Bombayju *prenašalko* tega bacila v podganji bolhi. Najvspešnejše sredstvo proti črni kugi bi bilo popolno iztrebljenje podgan in podganjih bolh; v kolikor je to neizvedljivo, ostaja še drugo zanesljivo orožje proti temu človeškemu sovražniku: najstrožja snaga.

slovenski narod bo gotovo z veseljem odprl svoje žepa in oddal v skupni blagor zadnje vinarje, ker je njegov slavni voditelj dr. Ivan Šusteršič z brezprimerno ravnodušnostjo izjavil, da bo *»njegova«* frakcija enoglasno glasovala za molohove ne — potrebe, češ: saj imamo. In da ima gospoda res, je eklatantno dokazalo zadnje zasedanje kranjskega deželnega zbora, ki je bil sklican pretečen mesec. Tudi se je naprtalo *»zavednim«* volilcem S. L. S. 29 milijonov novega dolga, katerega pa seveda ne bodo plačali *»zavedni«* volilci *»demokratske«* volilne pravice za kronovino Kranjsko, temveč poskrbeli bodo še ob dani priliki, da se ognejo temu patrijotičnemu delu na ta način, da bodo to plačevanje velikodušno prepustili onim, ki dandanes še niso dovolj zreli za umevanje *»visokih«* nalog še višjega deželnega gospodarstva.

Srce nam, in z nami še marsikateremu nemaniču, utriplje v prsih, ko čitamo o milijonih, ki se dele na desno in levo, po državi in deželi in opravičeno bi se nadejali, da pri tako velikanskih številkah gotovo tudi odpade kaj za tiste, ki so prav za prav vse te milijone prigarali. Te nade bi nas navdajale, če bi ne poznali do kosti razjeden avstrijski birokratizem in če bi nam to spoznanje ponovno ne potrjalo dejstva zadnjih dni. Neizprosna ironija je namreč, da ravno v času, ko država po svoji meščanski vladi zahteva velikanskih žrtev za militarizem, ko dežela kuje zakone v najem deset milijonskega posojila v saniranje svojih zavoženih deželnih in strankarskih financ in ko se v središču *»bodoče zjedinjene Slovenije«* bije najgusnejši boj za prvenstvo pri komunalnem koritu, da torej v tem času splošne razkošnosti sega v največjem slovenskem mestu uradništvo in uslužbenstvo po orožju s katerim si hoče zboljšati svoj gmotni položaj. In jako poučna, ob enem pa tudi ostudna je slika, ki se nam nudi pri tej priliki. V delegaciji in v deželnem zboru tekmujejo od narodov odposlani izvoljenci za prvenstvo v dovoljevanju za blaznost potrebnih sredstev ob enem pa krčevito stiskajo pesti napram zahtevam tistih produktivnih slojev, ki so pač dobri dokler se dajo mirno izkoriščati in pokorno oddajajo svoje glasove pri raznih volitvah za meščanske hazarderje, katere naj bi se pa takoj postrelilo kakor steklega psa, če neokusno mrmranje njih želodcev postaja nekoliko glasnejše.

Sredstev ni! Državne blagajne so prazne! To so besede, ki odmevajo povsod tam, kjer bi bilo treba omiliti neznosne gospodarske razmere in preprečiti popolen propad delavnih slojev. Denarja dovolj! Če ga je treba nasuti v žrelo blazne velevlasti. Vse to pa se godi na zgodovinski dan 20. februarja 1811. Tudi pred sto leti se je z naravnost Šusteršičevo ravnodušnostjo metalo denar na levo in desno in korupcija je skoraj dosegala današnji sistem. Toda pri nategovanju je struna počila in udarila nategovalca tako krepko po nosu, da mu ga je precejšen del odbila. Predpogoji državnega bankrota iz leta 1811 imajo svoje začetke že v 18. stoletju in kakor danes, so bili tudi takrat visoki politiki obdarovani s kurjo slepoto, ki jih je končno privedla v propad, naše dede in pradede pa na beraško palico.

Avstrijski birokrati se seveda, kakor navadno iz tega zgodovinskega pojava niso ničesar naučili, in natančno po tistih paragrafih kakor so korakali njih predniki, korakajo tudi oni v propad. Avstrijski proletarijat pa ima odprte oči in ker si kar nič ne želi deliti svojo usodo z ono svojih dedov in pradedov, zato si je skoval močno orožje v svojih organizacijah in danes lahko z mirnim pogledom zre v bodočnost ter čaka na oni trenutek, ko bo odvrget od sebe nenaravne vezi, ki so ga težile tisočletja in mu onemogočavale svobodno kretanje.

Železničarji! Zahtevajte povsod Vaš strokovni list „Železničar“.

Dopisi.

Trst, kurilnica južne železnice. Pri nas bi človek skoraj že mislil, da je v Sibiriji, ker se nad delavci stresa priganjač gosp. Breščak. Ta možicelj vtika svoj nos v vsako stvar, tudi tam, kjer ga prav nič ne briga. Kaj ga pa brigajo n. pr. nakladalci premoga in razne druge kategorije? Pred nekaj časom so delali ključavničarji pri eni lokomotivi: ko je bila ura šest, so se delavci namenili oditi. Ko je g. Breščak to videl, je zavpil: *»Ali je že čas oditi?«* Videti vas moram vse tukaj pri stroju in potem šele boste odšli, prej pa ne. Kadar se pa dela po šesti uri, takrat pa ta priganjač molči. Ali meni ta gospod s svojim priganjanjem pridobiti kolajno?

Svetujemo mu, da se prav kmalu pogloblja in da pusti pri miru delavce, ki redno opravljajo svojo službo. Torej pamet, g. Breščak!

Prestranek. Tukajšnji g. postajenačelnik je zares jako komoden človek. Ako se kateri uslužbenec ponesreči ali kako drugače poškoduje, ne sme zahtevati zapisnika, ampak reči mora, da glava ali pa prsi bolé. To pa raditega, da nima g. načelnik preveč pisarij, ker rabi za sestavo zapisnika šest ur in baje nima časa za take stvari. Saj mu radi verjame, da nima časa, ker mora na postaji drva meriti in pa časopise čitati. Ne zavidamo mu, če se hoče izobraziti, da celo priporočamo mu to, a pri vsem tem se vendar ne sme izgovarjati, da za službene opravke nima časa.

G. načelniku priporočamo, da se kmalu pogloblja, ker sicer imamo še več gradiva na razpolago, ako bi to ne zadostovalo.

Podnart. Na čuvajnici št. 54 v Podnartu slušbuje železniški čuvaj Janša. S tem duševnim revežem bi se sploh ne bavili, ako bi nas on in njegova *»boljša«* polovica pustila pri miru. Če njegove zasebne razmere, za katere se ne brigamo, niso ravno najboljše, še vendar nima pravice zlivati svoj srd na svoje stanovske tovariše. Preklicano se moti to človeče, če misli, da mu je vse dovoljeno. Dokler njega ni bilo tukaj, je bil lep mir, sedaj pa to človeče dela zgago povsod. Torej g. Janša! Želimo Vam, da bi Vas kmalu srečala pamet! Tudi Vaše govorčenje, da Vas hodijo tovariši denuncirati, je prazno, ker vendar vsakdo vidi, kako opravljate službo *»po predpisih«*. Pustite nas le lepo pri miru in pometajte pred svojim pragom!

Za danes naj zadostujejo te vrstice, ako pa ne bo miru, Vam pa prihodnjič lahko bolje postrežemo.

Domače vesti

Dotični dr. Rybář. Zadnje gibanje državnih uradnikov in slug za katere se je poleg poslanca Pitacco pihal tudi *»dika«* tržaskih slovencev, g. dr. Rybář, nam je pokazalo te junake v pravi luči. Dočim je na tajnih sestankih uradnikov kazal prav dobro voljo, potegovati se za njih zahteve, je v državnem pododseku za službeno pragmatiko stavil resolucijo, v kateri pozivlja vlado na zboljšanje razmer tržaskih državnih uslužbencev, bodisi da vlada poskrbi potreben kapital v pomoč zadolženim uradnikom, ali pa, da olajša njih stanje z gradbo potrebnih stanovanj. Ob enem pa pozivlja vlado, naj revidira obstoječe predpise teh uslužbencev in s tem onemogoči za bodoče tak način boja državnih uradnikov. Ali vidite konjsko kopito? V eni roki sladkor, v drugi bič! Bodo-li državni uslužbenci, ki so dosedaj tlačanili narodnim kričanjem, izvajali konsekvence iz tega dogodka?

Uboga Avstrija! Na občnem zboru obrtnega društva na Dunaju je profesor dr. Kobatsch predaval o *»financijelnem in gospodarskem pomenu oboroževanja«*. To predavanje zasluži, da ga vsled statističnih podatkov na kratko omenimo.

Kot stroške za oborožen mir v Evropi navaja govornik letnih 18 milijard. Od teh

je direktnih oboroževalnih izdatkov sedem milijard. Če se računa povprečne dohodke *petčlanske družine* s 1200 mark, ima ta družina nositi *vojaških bremen v povprečnem znesku 225 mark*. Vojni proračun narašča v vseh državah neznansko hitro in *Avstrija je prva med njimi*. Državni izdatki so v Evropi narasli od l. 1883 do 1908 povprečno za 101 odstotkov, v Avstriji od l. 1888 do 1908 za 139.1 odstotkov, *izdatki za deželno brambo pa za 289.3 odstotkov*. Na vsakega prebivalca računani deleži pride v evropskem povprečju l. 1888 na 55, l. 1908 na 86.6 frankov, v Avstriji v ravnoistih letih 50 in 91.4, na Ogerskem 45.6 in 89 frankov. Leta 1901 so znašali izdatki Avstro-Ogerske za vojno in mornarico 358.96 milijonov kron, 1908 so narasli na 515.09 in 1909 na 659.6 milijonov kron, torej v dobi devetih let za 81.1 odstotkov.

Pa kaj to, saj jih vendar imamo! Sicer ne za železnice, šole, starostno zavarovanje in zdravilišča — pač pa za bojne ladje!

INOZEMSTVO.

Železniška nezgoda na Francoskem. — Ekspresni vlak, ki vozi iz Pariza v Brest, je na postaji Courville trčil ob tovorni vlak. Oba vlaka sta *popolnoma zgorela* razven jedilnega voza ekspresnega vlaka. *Deset oseb je mrtvih*, število ranjenecv je veliko. Nezgoda se je prigodila na ta način, da je tovorni vlak vozil čez glavni tir na stranskega, da bi se umaknil. V tem hipu je privozil *brzovlak s hitrostjo 80 kilometrov na uro* in zadel v tovorni vlak od strani; med tem je zavozil še *tretji vlak v prva dva*. Od tretjega vlaka je le stroj poškodovan, potnik ni nobeden ranjen. Tembolj razdejan pa je brzovlak, čegar razvaline so zgorele. Ravnatelj državnih železnic je izrazil, da je nezgodi kriv strojevodja, ker ni pazil na znamenja in pa postajenačelnik v Courville, ki je ravno ob času pustil premikati tovorni vlak. Strojvodja je izjavil državnemu pravdniku, da se je vsled vetra vlačil dim nizko in da vsled tega ni mogel videti znamenja.

Oklic kitajskih socializmov. Pred kratkim nastala kitajska socialistična stranka je objavila svoj prvi poziv na ljudstvo. Po opisovanju trpljenja in šikan se nadaljuje v oklicu: *»Mandžu, naši tlačitelji, so uvedli nam popolnoma tuj absolutni režim. Ta režim mora zginiti iz površja«*. Nadalje se v oklicu pojasnjuje položaj delavstva, katero se eksportira in prodaja kakor sužnje, med tem ko v istem času delavski razred vživa pravico odkrito govoriti in pisati o svojih potrebah, ustanavljati društva in snovati zveze delavstva vseh dežel. Oklic pozivlja vse kitajsko delavstvo na boj za ideale socializma in stavi sledeče zahteve: Odpravo monarhije, ustanovitev ljudovlade na podlagi splošne, enake, direktne in taine volilne pravice za moške in ženske, izvolitev vseh izvrševalnih uradnikov provincijalne in centralne vlade in predsednika države. Oklic je podpisan od vodje kitajske socialno-demokratske stranke, Sun-Ven.

Tak oklic in njega razširjanje pomenja na Kitajskem smrtno nevarnost. — — —
»In vendar se giblje« — — —

Avstralske državne železnice v letu 1910. Železnice avstralske države Viktorija so imele l. 1910 155.000 funtov šterlingov prebitka (1 funt šterlingov = 24 kron), l. 1909 pa 235.000. Vkljub dozdevnemu zmanjšanju čistega dobička napram l. 1909 je finančni uspeh ugoden, ker se je v poročilnem letu (1910) izdalo 170.000 funtov šterlingov za izpopolnitev voznega materiala in 75.000 funtov šterlingov za nezgodnozavarovalni sklad. Ti izdatki pa so vključeni med obratne izdatke. Dolgost železnice v Viktoriji je znašala 3491 milj (1 angleška milja = 1.61 km), število potnikov 85,280,235, teža prevažanega blaga pa 4,468,440 ton. — Relativno še boljši so imele zapadnoavstralske državne železnice. Dohodkov so imele 1,637.334 funtov šterlingov, stroškov za obrat 1,096,908 funtov šterlingov, čistega prebitka pa 153,111 funtov

šterlingov. Potnikov so prevažale 13,171,267, voznega blaga 15,644,264 ton. Dolžina prog znaša 2144 milj. Razvoj distriktov, po katerih tečejo te železnice, zahteva za prihodnje leto izpopolnenje voznega gradiva za 60 strojev in 1475 voz itd., kar bi stalo 650.000 funtov šterlingov. Razven tega je treba še 425.000 funtov šterlingov za izboljšanje kolodvorskih naprav itd. Med tem ko se je v pretečenem letu gradilo 119 milj prog, se jih še gradi 162. Zgradbo 182 milj novih prog je parlament pred kratkim dovolil.

Proč s smrtno kaznijo.

Dan pozneje, ko je nemški cesar z velikim hruščem in truščem obhajal obletnico svojega rojstva, so v *Inslerburgu* za zidovi sodniškega dvorišča obglavili štiriindvajsetletno služkinjo *Avgusto Milkovajtovo*. Po usmrtitvi je časopisje poročalo, da so dekleta komaj privlekli na morišče; sedaj izpopolnjuje tedanja poročila očividec, ki je bil priča groznega prizora:

»Dva krvniška hlapca sta se Milkovajtovi počasi bližala, jo pograbila za roke in jo vlekla k krvnemu odru. Krvnik, ki jo tam razburjeno in nemirno pričakuje v fraku, cilindru in belih rokavicah, odloži cilindar in sleče rokavice ter vzame z bližnje mize sekiro, da ji odbije glavo. Tu nastane grozen, nepopisen prizor, ki pretrese vsem navzočim kosti in mozeg. V trenutku, ko jo privlečejo krvniški hlapci na morišče in ji strga eden izmed njih jopič s pleč in jo hočejo položiti na morilno tnalno, se vrže *Milkovajtova na zemljo in objame z naporom vseh svojih sil morilno tnalno med obupnim, vrešččim vpitjem*. V tem ko stoji krvnik s sekiro v roki in deli direktive, poskuša eden njegovih hlapcev, da bi ji zasakal vsaj glavo preko tnalne, kar se mu pa ne posreči z lepa; šele po dolgem naporu, ko so Milkovajtovi opešale moči, so jo položili na tnalno. V tem hipu je krvnik z vso silo zamahnil sekiro in glava je zatočila en meter na stran v pesek. Udarec je bil tako silen, da je sekira obličala v tnalno....«

Grozne so bile minute, ko so krvnikovi hlapci pograbili dekleta, borečega se za svoje življenje, za roke za noge in ga položili rablju pod sekiro. Milkovajtova je bila morilka. Umorila je tiste, ki so se ustavljali njeni poroki s sinom posestnika. Poročiti je hotela moža, ki ga je iz vsega srca ljubila.

Če bi ne bili zavirali te zveze, bi bila danes Milkovajtova morda srečna mati. Ampak uboga služkinja je bila in zaročencu njegovi sorodniki niso pustili, da bi bil vzela navadno dekle za ženo. Ne ljubezen, denarna mošnja odločuje o meščanskem zakonu. Da je Milkovajtova bila morilka, je strašno, ampak vpoštovati je treba, da je vživela najslapšo vzgojo, da je *le pol leta obiskovala šolo* in da je bila v mladosti čisto zanemarljiva. Da je bilo pravno čuvstvovanje dekleta v takih razmerah slabo razvito, je umljivo. Ta slučaj jasno dokazuje, da je družba, glavna sokrivka umorov. Ampak namesto da bi odpravila in vzroke razmere, ki rode taka strašna dejanja, vlačijo meščanska družba žrtve svoje nemarnosti na morišče.

Za kulturnost naše dobe je smrtna kazen žalostno znamenje. Socialni demokratje smo nasprotniki smrtni kazni. Smatramo jo za preostanek, za barbarsko dedščino srednjega veka. Pobijamo jo iz kulturnih razlogov. Nadalje pa je treba odpraviti smrtno kazen, ker omogočuje justične umore, ki jih vse človeštvo ne more več popraviti.

Prvoboritelji meščanstva so pobijali smrtno kazen; sedanje meščanstvo pa ne razodeva posebnega veselja za odpravo smrtni kazni. Pred kratkim se je juristični kongres v Gdanskem izrekel za smrtno kazen.

Mednarodni socialistični zbor v Kodanju je pozval proletarijat vseh dežel k propagandi za odpravo smrtni kazni po shodih in v delavskem časopisju. Kongres je izjavil, da je socialistično delavstvo najvažnejši in

najzanesljivejši nasprotnik smrtni kazni in da more le propaganda socialističnih strank, le kulturna povzdiga širokih delavskih mas na politični in strokovni podlagi, le rastoča moč organiziranega proletarijata zbrisati kulturno sramoto smrtni kazni.

Proč s smrtno kaznijo to je naše geslo, dokler ne zatremo tega barbarstva.

Pasivni odpor v Trstu.

V personalni komisiji za tržaški državno-železniški ravnateljski okraj, sekcija poduradnikov in slug, so člani z ozirom na vedno rastočo podraževanje živil in stanarin na seji z dne 25. novembra 1910 stavili predloge glede zvišanja obstoječe 10 odstotne kraške doklade na 20 odstotkov ter 20 odstotno doklado obstoječi 80 odstotni stanovanjščini.

Državno-železniški ravnatelj, dvorni svetnik g. Galamboš je prošil komisijo, naj vstraja le pri zahtevi zvišanja kraške doklade, ostale zahteve pa naj za sedaj zapostavi.

Personalna komisija se je po tem navetu tudi ravnala, ter odtegnila ostale predloge. Ravnatelj je obljubil, da bo to zahtevo z vsemi močmi podpiral in če le mogoče, izposloval, da se zvišana doklada izplača že s 1. januarjem t. l.

Med državnimi uradniki in slugami nastalo gibanje pa je prišlo ravno prav državno-železniškemu uradniku, ki so na seji personalne komisije stavili podobne predloge kakor poduradniki in slugi. Slovensko nacionalna železničarska organizacija, skupina nemškega uradniškega društva in skupina Weifnerjevega društva so takoj sklenili zvezo, da bi naredili izpad proti centralni železničarski organizaciji. Izdali so parolo naj se železničarji pridružijo gibanju, toda posamezno, ker z njih društvom nočejo imeti ničesar opraviti.

Dne 14. m. m. so slovenski narodnjaki sklicali železničarski shod, ki je sklenil poslati brzovlak s *plačanim odgovorom železniškemu ministerstvu* z zahtevo izboljšanja plače delavcem po 50 vinarjev na dan. S tem so narodnjaki hoteli doseči, da bi jim delavci hitreje šli na lim.

Ko je 15. m. m. shod državnih uradnikov sklenil proglasiti pasivni odpor, so bile zolte organizacije iste, ki so na državni železnici proglasile pasivni odpor. Delavci, katerim se je obljubilo 50 vinarjev, so takoj pričeli s pasivnim odporom. Premikalno osobje pa so deloma uradniki prisilili v odpor, deloma pa nevolja nad neizpolnitvijo obljubljenega zvišanja kraške doklade. Pasivni odpor je trajal sedem dni. Ko se je raznesla vest, da hoče državna železnica porabiti južno železnico kot pomožno progo, je naša organizacija sklenila takoj stopiti v gibanje na obeh železnicah, če se ta nakana prične izvajati. Ta sklep je bil takoj nazmanjen ravnateljstvom obeh železnic.

Južni železničarji so dne 21. m. m. sklicali shod, na katerem se je sprejela sledeča

RESOLUCIJA.

Dne 21. februarja 1911 zbrani južni železničarji pozdravljajo gibanje državnih uradnikov in slug, ki stoje v boju za izboljšanje svojega gmotnega položaja. Obsoja pa lahkomišelnost vstop državno-železniških uradnikov in po njih zapeljanih posameznih železniških uslužbencev v gibanje, ker so s tem le škodovali gibanju državnih uradnikov in slug. Za morebitne posledice tega gibanja odklanja shod vsako odgovornost, ter izjavlja, da stopi takoj v gibanje, če bi državno-železniška uprava porabila južno železnico kot pomožno progo.

Dne 22. m. m. je imela skupina Trst II svoj javen društven shod, na katerem se je objektivno poročalo o položaju. Po enourni debati, ko so odšli nacionalni železničarji (okolo 50) se je sprejela sledeča

RESOLUCIJA.

Dne 22. februarja 1911 v »Delavskem Domu« v Trstu zborujoč javen društven shod skupine Trst II pozdravlja gibanje dr-

žavnih uradnikov in slug, ter obsoja nastop posameznih železničarjev, ki so stopili v gibanje, ker s tem le oškodujejo v boju se nahajajočim državnim uradnikom in slugam. Društveno vodstvo odklanja odgovornost za železničarje, ki so se dali zvabiti v gibanje od ljudi brez vsake odgovornosti, ter izjavlja, da nima s pasivnim odporom na železnici nikake stike.

Med tem ko so železničarji sklepali o svoji taktiki, so imeli državni uradniki sejo pod predsedstvom poslanca Spadaro, kjer se je sklepalo, kako naj konča že sedem dni trajajoče gibanje. Dne 23. m. m. se je razglasil sklep, da se konča z gibanjem. Nacijski železničarji so doživeli popolen koraz, katerega so hoteli nam pripraviti. Obžalovati pa je uboge zapeljane žrtve nacijskih kričarjev.

Železničarjem pa ta slučaj kaže, da je zmaga mogoča le v enotni, trdni organizaciji. Organiziranim sodrugom, ki so se dali zapeljati pa je to svarilo, da ne bodo več prelomili discipline.

Durand — izpuščen!

Naši čitatelji se gotovo še spominjajo kričečega slučaja razredne justice, o katerem smo pred dvema mesecema poročali. Za ta slučaj se je zanimala vsa javnost daleč preko mej meščanske ljudovlade Francije in ogorčenje je bilo splošno, ko so listi poročali, da je tajnik organizacije premogarskih delavcev sodr. Durand na smrt obsojen. Tudi meščanski porotniki so se ustrašili svoje obsodbe in sami so predlagali Durandovo pomilostitev. Krivica pa, ki se je zgodila Durandu, je bila tako jasna, da je v prvi vrsti francoski proletarijat z vso odločnostjo odklonil pomilostitev in energično zahteval pravico. Z vprašanjem se je pa pečal tudi socijalistični biro ter proglasil zadevo kot tako, ki se tiče vsesvetovnega proletarijata. Posledica je bila, da je delavstvo po vseh državah z ogorčenjem protestiralo proti brezprimernemu nasilju francoske justice in se pridružilo zahtevi francoskega delavstva, ki je zahtevalo revizijo procesa.

Meščanstvu in njegovi vladi seveda ti pojavi niso bili všeč in zballo se je posledic svoje krvoločnosti. Pravi vihar je pa nastal, ko se je za slučaj zavzel radikalni poslanec Meunier in se neumorno trudil dobiti dokazov, da je Durand nedolžen. To se mu je posrečilo v polni meri in ko je predložil zbrani materijal zbornici je bil fasko rouenske porote gotova stvar. Meunier je nepobitno dokazal, da porotniki svojo obsodbo niso opirali na dejstva temveč, da je bila obsodba posledica sovražne strasti meščanstva napram delavstvu. Naravno je, da po tem dokazu ni bilo več govora o pomilostitvi in da se je morala vlada vdati opravičenim zahtevam ter odrediti ponovno obravnavo. Ker pa je bila zadeva že popolnoma jasna, je morala odrediti, da se Durand takoj izpusti iz zaporu in tako ga je pozdravilo 15. m. m. milijone proletarskih src, ko so se mu otvorila vrata ječe. Ta slučaj nam pa zopet potrjuje staro resnico, ki pravi: »pravica je moč!« Če stremimo toraj po pravici, potem je naša najsvetejša dolžnost, da izpopolnimo našo moč, ki tiči v naših organizacijah.

Iz osrednjega delavskega odbora

c. kr. državnih železnic.

V zadnjih dveh številkah »Železničarja« smo objavili predloge, ki se tičejo vseh kategorij delavstva. Poleg teh pa še predloge, ki so jih vložili člani stavbenega in progovzdrževalnega oddelka. Glede splošnih predlogov naj torej naši čitatelji pogledajo naši zadnji številki, danes pa prinašamo predloge, ki so bili stavljeni za delavce prometne in postajne službe.

Iniciativni predlogi članov osrednjega delavskega odbora; skupina postaje in promet.

1. Nosilce prtljage naj se uvrsti v kategorijo stalno nastavljenih delavcev, ter se

jim da vse one pravice, ki jih imajo tudi druge kategorije delavcev.

2. Dovolj naj se nočna službena doklada za vse one delavce, ki so zaposleni pri nočni službi, če ni ta nočna služba odškodovana po tozadevnem predlogu »za vse delavce«.

3. Dovolj naj se vsak mesec dva plačana 36 urna počitka vsem onim delavcem, ki še te udobnosti ne uživajo; eden teh dveh počitkov naj pade na nedeljo.

4. Pripravi naj se primerne prostore, kjer bodo imeli delavci priliko se umivati ter shranjevati svojo obleko in živila.

Če se vporablja delavca pri vozni službi, potem se mu ne sme krajšati dne — če je njegova dnina višja nego ona, ki je določena pri vozni službi — to pa toliko časa, dokler in stalno dodeljen vozni službi.

6. Delavcem, katere se začasno vporablja pri vozni službi, naj se da ravno iste postranske dohodke kakor stalnemu osebju.

7. Čiščenje voz naj se uredi tako, da pride vsak na novo vstopivši delavec pred vsem k temu delu. Še-le od te službe naj se potem delavci dodeljujejo, odgovarjajoč njih službeni starosti, k drugim službam.

8. Za delavce, ki so zaposleni pri čiščenju voz naj se določi poleg stalne plače še primerna doklada.

9. Vsa mesta nočnih čuvajev naj se sistemizirajo.

ZAPISNIK

seje osrednjega delavskega odbora c. kr. državnih železnic, ki se je vršila dne 25. novembra 1910 v c. kr. železniškem ministrstvu.

Skupina delavcev prometne službe. Navzoči: Predsednik: c. kr. sekcijski svetnik dr. Herman Boess. Poročevalec za IV. oddelek: c. kr. ministerialni tajnik dr. Josip Winter. Poročevalec za oddelek XX a: železniški komisar Guido vitez pl. Schildenfeld.

Delegati: skladišni delavec Fran Kubitschek, obratni urad Dunaj I, skladišni delavec Fric Albinger, obratni urad Bischofshofen, skladišni delavec: Jurij Fraus obratni urad Plzen, zavirač: Anton Hecht obratni Černovice, zavirač: Fran Palenik, postaja Brno, skladišni delavec Gustav Frauenhof postaja Reichenberg. Zapisnikar: železniški koncipiant dr. Karol pl. Riebler.

Predsednik otvori sejo in konstatira, da so izven imenovanega delavskega zastopnika Frana Bergerja, beljaškega ravnateljstva, navzoči vsi člani osrednjega delavskega odbora.

Nato določi železniškega koncipista dr. Karola pl. Rieblerja zapisnikarjem in delegata Kubitschka verifikatorjem zapisnika, ter preide v razpravo dnevnega reda in pojasnjuje, da v odloku iz dne 19. aprila 1909, št. 8321 ni utemeljeno predlaganje iniciativnih predlogov; vzlic temu pa je železniško ministrstvo take predloge vpoštevalo pri sestavi dnevnega reda. To pa zato, da bo posameznim delegatom mogoče izreči svoje tozadevne želje.

Po tem uvodu se preide v razpravo 1. in 2. točke dnevnega reda.

1. Stabilizacija postajnih in skladišnih delavcev in 2. čistilcev voz.

Član Kubitschek izvaja, da je cela vrsta starih delavcev, ki so od stabilizacije izključeni, vzlic temu, da so veliko let požrtovalno delali za železnico in je mnenja, da je to krivično, če se delavca raditega izključuje od stabilizacije, ker je bil morda pred veliko leti kaznovan radi kake malenkosti. Zahteva, da se po preteku dveh službenih let stabilizira vsakega delavca.

Član Fraus kritikuje žalostne razmere onih delavcev, ki so zaposleni v postajni službi Plzenskega državnno-železniškega ravnateljstva. Posamezni od teh čakaj, že 15 let na stabilizacijo. Mnenja je, da je določeno premalo mest za sluge.

Predsednik pojasni, da zadeva, ker se tiče gotovega ravnateljstva, spada pred delavski odbor dotičnega ravnateljstva.

Člana Albinger in Fraus izjavljata, da sta zadovoljna, če se delavce pri prometni službi stabilizira vsaj po petletni nepretrgani službi.

Član Frauenhof je za predlog predgovornikov in obžaluje, da nimajo čistilci voz svojega zastopnika v osrednjem delavskem odboru.

Predsednika prosi, da pokliče na prihodnjo sejo delavskega odbora tudi enega zastopnika te kategorije, kot izvedenca.

Glede čistilcev voz nasvetuje, da se v prihodnje določi vse v postajno službo novo vstopivše delavce pred vsem k tej službi in šele od te službe naj se jih po službeni starosti dodeljuje drugim službam.

Član Kubitschek prosi, da se pri določi nujno potrebne pomnožitve službenih mest ozira tudi na sistemiziranje nočnih čuvajev. Nadalje povdarja škodo, ki jo imajo delavci pri stabilizaciji, ker se ne vpošteva diferenčne svote do 50 kron in se jim zaračunava prejeta službeno obleko.

Prosi, da se sedaj veljavni način stabilizacije v toliko spremeni, da se odslej vpošteva pri določi plače pri stabilizaciji dnevni zaslužek, katerega se ima prilagoditi določeni višji in ne nižji plači.

Delegati Palenik, Hecht in Fraus se strinjajo z izvajanjem predgovornika ter prosijo, da se zadeva nujno reši.

Član Kubitschek se nato dotakne vprašanja stabilizacije nosačev prtljage in obžaluje, da ta kategorija nima v osrednjem delavskem odboru zastopstva iz svoje srede.

Dokazuje potrebo stabilizacije teh uslužbencev in primerja njih težko službo s službo skladišnih delavcev.

Pravi, da so nosilci prtljage, ki opravljajo službo od 4. ure zjutraj pa do pozne noči, na slabšem kakor katerekoli drugih delavskih kategorij in dobivajo za to naporno službo po vsem nezadostno plačo 80 vinarjev na dan.

Če se ozira pri nosilcih prtljage na napitnino, ki jo dobivajo od potnikov, potem je ta račun jalov, kajti ti dohodki so jako spremenljivi in odvisni od letnega časa in drugih okoliščin. Vsekakor pa so tako nizki, da bi določbi plače ne smeli priti v poštev. Predlaga, da se uvrsti nosilce prtljage v kategorijo skladišnih delavcev, ter da se tudi zanje določi tista plača kakor za slednje.

Predsednik pojasnjuje, da se s težkim vprašanjem stabilizacije nosilcev prtljage peča že dalj časa železniško ministerstvo, da pa doslej vsled posebnosti te službe ni bilo mogoče najti prave rešitve.

Na to se združijo predlogi članov osrednjega delavskega odbora v smislu razpravljanega predmeta in se glase:

Stabilizacija vseh delavcev prometne službe po dveletni nepretrgani uporabi v železniški službi.

Natančna določba pojma, »stalni delavec« v tem smislu, da se smatra vsakega delavca, ki je eno leto nepretrgano zaposlen, stalnim delavcem.

Vsi delavci, katere se na novo sprejme v postajno službo, naj se v prvi vrsti dodele čiščenju voz; od čiščenja voz naj se potem delavci dodele za drugo službeno uporabo.

Zdatno naj se poviša službena mesta in sistemizira vse nočne čuvaje.

Preuredi naj se sedanje določbe stabilizacije tako, da se plača pri stabilizaciji uredi na ta način, da 300, odnosno 365kratna zadnja dnina ne sme biti višja kakor plača s stanarino ne všteti službeno obleko.

Nosilce prtljage naj se uvrsti v kategorijo polnplačanih stalnih delavcev in naj imajo ravno iste pravice kakor delavci ostalih kategorij.

Preide se v razpravo 3. točke dnevnega reda, ki je v zvezi z točkami 4, 5. in 6.

3. Sestava delavnega reda za postajne in skladišne delavce ter za čistilce voz.

4. Dovolitev dopustov.

5. Določba delavnega časa.

6. Odškodnina za čezurno delo.

Predsednik naznanja, da se že pripravlja službeni red za delavce, pripadajoče skupini prometne službe.

Sedanja seja naj torej delegatom nudi priliko, da izrečejo svoje želje in nasvete

katere se bo vpoštevalo pri sestavi delavnega reda.

Po mnenju delegata *Palenika*, naj bi delavni red vseboval določbo, da je prepo-vedano uporabljati delavce v raznih službah, ker to ne koristi podjetju, škoduje pa delavcu če se ga uporablja nekaj časa v progovzdrževalni službi, potem premesti v skladišče in končno prideli vozni službi, seveda le za nedoločen čas.

Delegata *Palenik* in *Kubitschek* sta zato, da se pusti tistim delavcem, ki so prideleni vozni službi, njih prejšnjo plačo toliko časa, dokler niso stalno določeni za vozno službo, če je njih plača višja kakor ona ki je določena za vozno službo. *Kubitschek* poda še nekaj nasvetov, ki naj bi se vpoštevali v delavnem redu.

Pridrže naj se dosednji »norma« — dnevi pri popolnem izplačilu dne in določi naj se, da se ima v slučaju, če morajo delavci tak dan delati, izplačati i poleg polne dnevi tudi še ves čas v katerem se je delalo.

18. avgust in 1. majnik naj bodeta obligatno dela prosta dneva. Dovolj naj se dvakrat na mesec 36-urno počitno dobo. Ena teh naj pride na nedeljo. Ta določba naj velja za vse delavce v prometni službi.

Uvedbo 54 urne tedenske delavne dobe za vse one delavce, ki so dodeljeni menjalni, turnuški in nadomestni službi.

Nastavi naj se normalno razmerje delavnega časa s 40% službe in 60% počitka za vse one delavce ki so zaposleni v menjalni in nadomestni službi.

Čezurno delo naj se plača poldrugokratno, dvojno delo pa ob nedeljah, praznikih in po noči. Čezurnemu delu je smatrati delo od 6. ure zjutraj do rednega začetka dela in od zaključka redne delavne dobe do 8. ure zvečer. V nočno delo spada delo od 8. ure zvečer pa do 6. ure zjutraj.

Član *Kubitschek* označuje splošno stališče delavstva, ki je v principu proti vsakršnem čezurnemu delu, zahteva pa primerne odškodnine, če je čezurno delo nujno potrebno.

Delegat *Palenik* povdarja, da je ureditev odškodnine za čezurno delo potrebna, posebno za tiste delavce, katere se uporablja tudi pri vozni službi, ker se vlakovnih zamud, če ne presegajo treh ur, sploh ne smatra čezurnem delu. Član *Kubitschek* prosi, da se pri sestavi službene in počitne dobe posebno ozira na delavce v skladiščih za brzovozno blago.

Član *Fraus* zahteva, da se natanko določi začetek in konec delavne dobe z delavne dobe v delavnem redu in je zato, da se določi opoldanski odmor na poldrugeto uro.

Vsi člani izrečejo nato svoje mnenje v smislu od posameznikov stavljenih predlogov v razpravi točke 3. dnevnega reda.

Pri razpravi 4. točke glede odmornih dopustov utemeljuje član *Kubitschek* potrebo nujne rešitve te delavske zahteve; zagotavlja da uprava ne bo imela večjih stroškov če ugoditi tej potrebi, ker bodo v službi ostali delavci radi pri delu nadomeščali svoje, na dopustu bivajoče tovariše; nadalje vpraša glede uporabe tiste svote, ki je bila leta 1908. dovoljena v svrhu omogočitve odmornih dopustov.

Predsednik odgovarja, da je bila ta svota pred vsem določena za definitivne nastavljenice in tolmači nadalje, da se uprava državnih železnic že z ozirom na dopuste, ki so jih dovolile privatne železnice svojim delavcem, ne protivi tej zahtevi, ker jo sama smatra opravičeni, da se pa tako stvar ne more uvesti naenkrat, temveč le polagoma, ker izkušnje uče, da bi to, če bi se uvedlo za vse delavce naenkrat, povzročilo velike stroške za katere ni pokritja.

Član *Fraus* je za desetdnevni odmorni dopust s popolno plačo po treh službenih letih, člana *Kubitschek* in *Palenik* pa sta za sledeče določbe in sicer:

od 3 do 10 službenih let	3 dni
» 10 » 20 »	6 »
» 20 » 30 »	9 »
» 30 » 40 »	12 »

Vsi člani se nato združijo in formulirajo svoje predloge skupno tako-le:

Delavcem naj se dovoli odmorni dopust v smislu določb § 59 službenega reda, tičočih se slug.

(dalje prihodnjič).

Državna konferenca vlakospremnega osebja vseh avstr. žel. (Konec.)

Drugi dan zborovanja se je nadaljevala debata k drugi točki dnevnega reda.

Sodrug *Scholz* se pritožuje radi oškodovanja uslužbencev, katere se po preiskavi vida odtegne od eksekutivne službe.

Sodrug *Hondl* razmotriva razmere pri južni železnici in izjavlja, da bi sprevodniki naj stremili za zmanjšanjem števila izpitov.

Sodrug *Kořinek* poroča o poslabšanju zaračunavanja voznih pristojbin na severni železnici, ker se ne računa več faktičen služben čas, temveč po voznem redu.

Govorili so še sodrugi *Scherbaum*, *Melcher* in *Graser* in pa predsednik *sodr. Wabitsch*. Ta je izjavil, da je barvna slepota prirojena bolezen. Če se pri poznejših preiskovanjih ta dožene, je to vsled tega, ker se prej predpisi niso strogo uporabljali. Pri sedanjem strogem izvrševanju predpisov bodo poznejši ugovori in s tem tudi slučajni oškodovanja sprevodniškega osebja redkejši.

Nato je sodrug *Scheibelin* stavil sledeče predloge za stavljenje zahtev:

Zahteve sprevodniškega osebja.

Skupne zahteve za južno in državno železnico.

1. Uvedbo plačilnega obrisa:

a) za poduradnike (nadsprevodnike) začetna plača 1400 kron, končna plača 3000 kron;

b) za slug (sprevodnike-vlakovodje in sprevodnike) začetna plača 1000 kron, končna plača 2000 kron.

Doseže se končna plača v avtomatičnih napredovalnih rokih po dve leti, vsega skupaj v 22. letih.

Do izvedbe gori navedenega plačilnega obrisa je na vsak način in s vsemi sredstvi stremiti za tem, da se črta plačilna stopnja 1300 in s tem omogoči dosego nadsprevodniških po največ osmih definitivnih letih s plačo 1400 kron vsem za to upravičenim, kakor je to pri strojnem osebju. (Ublaženje trdot za dalje časa službujoče slug in poduradnike potom primerne skrajšanja napredovalnih dob.)

Sprevodniki, ki so napravili izpit za vlakovodje, napredujejo do plačilne stopnje 2000 kron po plačilnem obrisu za poduradnike.

2. Uvedbo službeno-vrstilne liste za vse sprevodnike-vlakovodje.

Dvakrat na leto je na sedežu obratnega inšpektorata (državnoželezniškega ravnateljstva) v naprej določenih rokih vršiti izpite za vlakovodje.

Kot izpitna komisija naj delujejo: en višji uradnik prometnega ravnateljstva (državnoželezniškega ravnateljstva), en uradnik obratnega inšpektorata (državnoželezniškega ravnateljstva) kot zastopnik te upravne oblasti, kakor tudi en nadsprevodnik in en sprevodnik-vlakovodja.

3. Dvakrat v letu imenovanje nadsprevodnikom in sicer vsakega 1. januarja in 1. julija, da se vsak pol leta zasedejo izpraznjena mesta nadsprevodnikov.

4. Dvakrat v letu nastavljenje pomožnih sprevodnikov in sicer 1. januarja in 1. jul. raditega, da ne bo noben pomožni sprevodnik nad poldrugeto leto služboval v tej stopnji.

5. Novo normiranje, oziroma reorganizacija stanovanjščine po resnično obstoječih draginskih razmerah. Stanovanjščina naj se imenuje *aktivna doklada*, ker izdatki za stanovanje ne odgovarjajo dobljeni stanovanjščini.

6. Zgradbo personalnih hiš na vseh večjih postajah in s tem uspešno pomoč proti stanovanjski bedi in oduševanju. Na štiridostotno obrestovanje se pri tem naj ne ozira.

7. Sklicanje personalnih komisij najmanj dvakrat v letu, da se more posvetovati o potrebnih in tekočih vprašanjih ter se izvoljenim zastopnikom omogoči točno izvrševanje njih nalog.

Spremenljivi dohodki.

Plačevanje službenih ur nadsprevodnikom, prtljagnim mojstrom sprevodnikom in zaviračem po eno uro pred v voznem redu označenim odhodom vlaka do pol ure po resničnem dohodu vlaka kot v službi. Ravnoisto veljaj pri povratku. Odmore do dveh ur v zunanjih postajah je zaračunati kot službene ure. Na postajah, kjer obstoji daljši prejemalni in oddajni čas, je tega plačati kot v službi.

Čakanje v rezervi v domači postaji se plača sprevodniku 10 vin., vlakovodji pa 12 vin. na uro.

Za ponočne ure od 6. ure 1 min. zvečer pa do 5. ure 59 min. zjutraj se mesto nočne doklade izplača 50 odstotni dodatek.

Šolske ure je plačati kot službene ure.

Postopanje s sprevodniki v slučajih postabljanja ali pa izgube vida in sluha.

Izgubo vida in sluha je na vsak način priznati kot obratno nezgodo v službi.

Vporaba radi goriomenjenih slučajev od vožne službe odtegnjenih nadsprevodnikov in sprevodnikov naj se vrši njih zmožnostim primerno kot oficijante, pisarniške odpravnike, postajne in skladiščne mojstre, vratarje in pisarniške slug. Radi poznejšega napredovanja v plači teh uslužbencev se jim ne sme prikrajšati v gornjem smislu priznana nezgodna renta, ker je to smatrati kot odškodnino za prejšnje spremenljive dohodke, to je: vsled avtomatičnega napredovanja po sočasno ugodnejšem plačilnem obrisu se ne sme prikrajšati postranskih dohodkov.

Ureditev službenega časa.

Turnuse naj se napravi v sporazumu z uslužbenci po sledečih načelih:

30 odstotkov službe 25 odstotkov počitka zunaj in 45 odstotkov počitka doma.

Dvakrat mesečno 36-urni nadomestni počitek.

Pri vporabi v rezervi mora znašati počitek doma povprečno najmanj 40 odstotkov in se je pri tem ozirati na 36-urni nadomestni počitek enkrat v mesecu.

Druge zahteve.

Pridelitev prtljagnih mojstrov vsem daljnim in manipulacijskim vlakom. Prtljagni mojstri imajo opravljati vsa upravniška dela ter v potrebi po možnosti podpirati vlakovodjo pri izdelovanju urnika (Stundenpass). Na mesta prtljagnih mojstrov naj se ne nastavi certifikatistov, temveč izključno le sprevodnike.

Uvedbo disciplinarnih odborov.

Določbe analogno onim za strojevodje, da se sprevodnike-vlakovodje, ki so iz kateregakoli vzroka potom kazni bili odtegnjeni od službe, po primerni, vnaprej določeni kazenski dobi v polni meri zopet vpostavi v njihove pravice.

Določbe, da so za poškodbe pri vozech odgovorni le vozovni nadzorniki.

Določbe, da se sprevodniško osebje oprosti popravljanja službenih predpisov.

Podelitev službene obleke zaviračem.

Podelitev črne poletne službene obleke nadsprevodnikom, skrajšanje nošnje dobe dolge suknje (paletot), eventualno podelitev plaščev (Wetterkrägen).

Napravo in vzdrževanje zadostnih zdravstvenih predpisov odgovarjajočih spalnic, v katerih bo osebju res omogočen počitek.

Ureditev ravnanja z najdenimi predmeti na ta način, da dobi najditelj po enem letu ali najden predmet, ali pa skupiček od prodanih predmetov katerih lastnik se ni zgasil.

Nabavo modernemu prometu odgovarjajočih, močnih službenih voz in to čimprej mogoče. Te vozove je opremiti z zadostno Auerjevo razsvetljavo in parno kurilno pravico, na kateri bo mogoče segreti jedila.

Napravo zadostno velikih in praktično opremljenih delavnih prostorov za vlakovodjo

in prtljajnega mojstra, ki naj bodo na obeh straneh malo razširjeni, da je s tem vlakovodji omogočeno opazovati vlak in progo, brez da bi moral odpreti okno, kakor mora to sedaj v škodo vida in sluha. Nadalje opremitve službenih vóz z dvema ventiloma, dvema končnima pipama in dvema signalnimi vrvmi. Pri prenavljanju sedaj rabljenih vóz je napraviti najmanj dve kurilni cevi, ker ena sama premalo greje. Istotako bi bila oprema s preprogami zapoved človekoljubja.

Odločno prepoved zasedanja naprej obrnjenih odprtih zavor.

Pri perijodičnih pregledih in priliki drugih popravkov, radi katerih pridejo vozovi z zavornami v delavnico, je popraviti poškodovane zavorne utice.

Okna zavornih ulic je takoj popraviti, kakor okna osebnih vóz.

Vrata zavornih ulic je pri novih na-

bavah in pri popravilih napraviti na ta način, da se mesto kljuke, ki se kaj rada pokvari, napravi primernejša priprava, podobna isti pri italijanskih ali pa nemških vozeh.

Premestitev obračalnic na konec manj rabljenih stranskih tirov.

V **svrhu hitrega zapisovanja** vóz bi bilo primerno lastninske znake, številko in težo voza jasno vidljivo napraviti na primernem skupnem mestu stranskih sten, kakor je to pri novejših vozovih bavorskih državnih železnic.

V **svrhu hitrejšega in enostavnejšega dela** je pri določanju teže vóz dovoliti zaokroženje na $\frac{1}{10}$ in $\frac{3}{10}$ ton, kar bi jako olajšalo seštevanje.

Zahteve sprevodniškega osebja južne železnice.

1. Poldrugokratno vračunavanje službene dobe za pokojninski sklad, kakor je to že več let določeno za strojno osebje in kakor

je za vlakospremno osebje državnih železnic uvedeno že od julija 1908.

Izvoljene odbornike pokojninskega sklada, kakor tudi centralo organizacije se nujno prosi, da z vsem povdarkom zastopa to perečo reformo.

2. **Podarjena leta.** Centralo se pozivlja, da v sporazumu s personalno komisijo z vso odločnostjo zahteva zjednačenje vseh letnikov glede plače z onimi pri c. kr. državnih železnicah. Najmanj pa naj poskusi izposlovati za vse sprevodnike, ki so svoječasno bili nastavljeni s plačo 600 kron, **dve podarjeni leti**: za vse sprevodniško osebje (poduradnike in sluge), ki so svoječasno bili nastavljeni s plačo 600, oziroma 720 kron, **eno podarjeno leto** in za sprevodnike (sluga), ki so pri prevodu 1. oktobra 1907 že nad tri leta bili v začetni plači 720 kron, **še eno podarjeno leto.** (Glej tablico).

Primerjalna tabela

Sprevodniško osebje.

glede razlike v plači med južno in c. kr. državno železnico.

letnik	Železniška uprava	ROK NASTAVLJENJA, OZIROMA NAPREDOVANJA																		OPOMBA prihodnji napredovalni rok
		1903		1904		1905		1906		1907		1908		1909		1910		1911		
		1./1.	1./7.	1./1.	1./7.	1./1.	1./7.	1./1.	1./7.	1./1.	1./7.	1./1.	1./7.	1./1.	1./7.	1./1.	1./7.	1./1.	1./7.	
1903	državna žel.	700	—	—	—	800	—	—	—	900	—	—	—	1000	—	1100	—	—	—	*Tu navedena začetna plača je od 1. oktobra 1907.
	južna žel.	—	720	—	—	—	—	—	—	—	800*	—	900	—	1000	—	—	—	1100	
1904	državna žel.	—	—	700	—	—	—	800	—	—	—	900	—	1000	—	1100	—	—	—	
	južna žel.	—	—	—	720	—	—	—	—	—	800*	—	900	—	1000	—	—	—	1100	
1905	državna žel.	—	—	—	—	700	—	—	—	800	—	—	—	900	—	1000	—	—	—	
	južna žel.	—	—	—	—	—	720	—	—	—	800*	—	—	900	—	—	1000	—	—	
1906	državna žel.	—	—	—	—	—	—	700	—	800	—	—	—	900	—	1000	—	—	—	
	južna žel.	—	—	—	—	—	—	—	720	—	800*	—	—	900	—	—	—	—	1000	
1907	državna žel.	—	—	—	—	—	—	—	—	800	—	—	—	900	—	—	—	1000	—	
	južna žel.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	800*	—	—	900	—	—	—	—	1000	
1908	državna žel.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	800	—	900	—	—	—	—	1000	
	južna žel.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	800	900	—	—	—	—	—	
1909	državna žel.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	900	—	—	—	—	—	
	južna žel.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	900	—	—	—	—	
1910	državna žel.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	900	—	—	—	
	južna žel.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	900	—	—	
1911	državna žel.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	900	—	
	južna žel.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	900	

Plačilni obris

za vlakospremno osebje, kakor ga želi osebje, na podlagi 24-letne službene dobe.

Kategorija	Nastavljenje	DOSEŽE PO SLUŽBENIH LETIH												Opomba	
		2	4	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24		
K r o n															
Sprevodnik F.	*)	1000	1100	1200	1300	1400	1500	1600	1700	1800	1900	2000	P.	P.	*) Nastavljenje najkasneje po poldrugoletnem službovanju kot pomožni sprevodnik. **) Le sprevodniki, ki so najkasneje v svojem petem letu po nastavljenju z uspehom napravili izpit, napredujejo neposredno v plačilno stopnjo 1400 kron. ***) Vsi sprevodniki, ki ob tej službeni dobi niso prestali izpita, napredujejo avtomatično v plačilno stopnjo 1300 kron in šele po uspešno prestopu izpitu v prihodnjem napredovalnem roku v bližnjo višjo plačilno stopnjo kot poduradnik.
Sprevodnik Z.	—	—	**) 1100	**) 1200	**) 1300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Nadsprevodnik	—	—	—	—	1400	1600	1800	2000	2200	2400	2600	2800	3000	P.	

3. **Odstranitev signalnega roga** za vse pridružene sprevodnike, izimši vlakovodjo in sprevodnika na koncu vlaka. Podelitev sedaj preskušane z rogom kombinirane piščalke vsem vlakovodjem in signalnim možem analogno c. kr. državni železnici. **Podelitev naramne torbe** sprevodnikom za shranitev klešč, doplačilnega zvezka in cenika z voznim redom.

4. **Odgovore na predložene prošnje.**

Centralo se prosi, da sporazumno s personalno komisijo zastopa te želje.

Vsi ti predlogi so bili soglasno sprejeti. K tej točki dnevnega reda so še govorili sodrugi Idl, Wabitsch, Adolf Müller, Zeden, Schiller, Kaniuk, Herlinger in Innerhuber.

Sodr. Schiller predlaga, naj se upravam državnih in zasebnih železnic stavi rok do 1. septembra t. l. za odločitev glede zahtev

osebja. (Burno odobravanje).

Sodr. Scheibein želi, da da se ta predlog vloži glede odločitve letošnjemu delegacijskemu zboru naše organizacije.

Oddaja tega predloga letošnjemu delegacijskemu zboru se z veliko večino sprejme.

K tretji točki dnevnega reda: **Zavze-manje stališča glede turnusov** so govorili sodrugi Adolf Müller, Innerhuber, Moritz, Luber, Idl, Kořinek, Schiller,

Dober tek!

Zdrav želodec imamo in nikakih bolečin in tiščanja v želodcu, odkar rabimo Feller-jeve odvajalne Rhabarbara kroglice z znamko „Elsa-kroglice“. Svetujemo Vam iz lastne izkušnje, poskusite iste, ki pospešujejo prebavo in krepe želodec. 6 škatlic franco 4 krone. Izdelovatelj samo lekarnar E. V. Feller v Stubici. Elsa trg 275 (Hrvatsko).

Schober, Stejskal, Gluttig, Grün, Wabitsch in Scholz.

Glede izdelanja službenih turnusov sprejet predlog (30 odstotkov službe, 25 odstotkov počitka zunaj in 45 odstotkov počitka doma) soglašajo z zahtevami, navedenimi v odstavku »Ureditev službenega časa«.

Sodr. Innerhuber je stavil še sledeče predloge:

1. Komisijo za turnuse voli osobe na dve leti z uradnimi glasovnicami.

2. Turnusov se je na vsak način držati.

3. Izdelanje turnusov se sme vršiti le v sporazumu z izvoljenimi zaupniki.

4. K vsaki potrebni izpremembi veljavnih turnusov je pritegniti zaupnike.

Ti predlogi so bili soglasno sprejeti.

Sodr. Adolf Müller prosi, da se zaupniki glede izdelanja turnusov sporazumijo in s tem varujejo solidarnost uslužbencev.

Pri 4. točki dnevnega reda so prišle na vrsto sledeče zadeve:

Sodr. Klucka priporoča konferenci v sprejem sledečo

RESOLUCIJO.

Državna konferenca sprevodniškega osebja vseh avstrijskih železnic protestira proti oškodovanju sprevodniškega osebja posameznih galiških ravnateljskih okrajev, ki nastane vsled tega, da se službene vožnje deloma smatra za izvenslužbene ter se jih ne plačuje. Zbrano sprevodniško osebje zatrjuje svojim gališkim tovarišem, da jih bode vsikdar podpiralo v boju proti tem krivicam. K temu predlaga soodr. Schiller, da naši poslanci to resolucijo predložijo železniškemu ministru.

Resolucija in predlog soodr. Schillerja sta bila soglasno sprejeta.

Resolucija in predlog soodruga Schillerja sta bila soglasno sprejeta.

Iz olomuškega ravnateljskega okraja je konferenci dospel predlog glede kazenskega in disciplinarnega postopanja. V tej zadevi so se soglasno sprejeli sledeči predlogi:

a) »Disciplinarni zbori naj pri svojih sklepih ob enem določijo, če kazni naj vpliva na napredovanje. Predsednik nima pravice glasovati glede kazni in njenih posledic, temveč ima le nasvetovalno pravico«.

b) Zastopnikov naj se ne izsrečka, temveč voli za triletno dobo.

c) Razsodbe disciplinarnih zbornic je poslati pravovarstvenemu oddelku splošnega pravovarstvenega strokovnega društva.

Predlog za izvolitev deputacije, ki bi železniškemu ministru predložila zahteve osebja je odpadel, ker je bila deputacija sprevodniškega osebja pri železniškemu ministru že zabeležena ter se tej deputaciji naroči obvestiti ministerstvo o sklepih državne konference vlakospremnega osebja.

Sodruga Schiller je stavil sledeči predlog:

Centrali se naroča sestaviti elaborat v svrhu izdelanja enotnega provizorijskega opravilnika, ga predložiti delegacijskemu zboru in po sprejemu vložiti pri železniškem ministru.

V tem opravilniku naj se določi podelitev polovice možne provizije vdovam delavcev, slug in poduradnikov. Če polovica možne plače presega provizijo, je vdovi podeliti 50 odstotkov možne plače kot provizijo; če pa provizija znaša manj nego 600 kron stopi na njeno mesto izredna provizija v znesku 600 kron.

Ta predlog je bil soglasno sprejet.

Predlog soodruga iz Črnovic, da se ob določenih urah dvakrat na dan določa služben red za rezervne partije, se je v svrhu razprave izročil funkcijonarjem ravnateljskih personalnih komisij.

Sodr. Schober je stavil sledeči predlog:

Dne 27. januarja 1911 zborujoča konferenca sprevodniškega osebja sklone, od c. kr. železniškega ministerstva z vso odloč-

nostjo zahtevati odpravo izrednega napredovanja in naroča svojim poklicanim zastopnikom, to zahtevo vedno in vedno obnoviti in odločno zastopati.

Ta predlog je bil soglasno sprejet.

Nadalje je stavil sledeče predloge:

Zastopnikom sprevodniškega osebja v centralnem odboru c. kr. državnih železnic se naroča kot predloge vložiti sledeče zahteve:

1. Zvišanje normiranega števila sprevodniškega osebja in imenovanje pomožnih sprevodnikov v tolikem številu, kolikor jih je potrebno, da se pokrije resnična potreba po stanju zimskih turnusov s potrebnim rezervnim stanjem vred.

2. Imenovanje zaviračev in kot take za poslenih delavcev pomožnim sprevodnikom po vrsti na podlagi sprejemnega časa.

3. Dokler se uporablja zavirače in delavce kot spremljevalce vlakov, je iste po šestmesečni službi pri tovornih vlakih pripustiti k izpitom za sprevodnike tovornih vlakov.

Ti predlogi so bili soglasno sprejeti.

Sodr. Hondl je stavil predlog:

Konferenca sklone, da se dne 27. in 28. januarja 1911 storjene sklepe v obliki predlogov vloži najkasneje koncem marca t. l. pri železniškem ministru, kakor tudi pri upravah zasebnih železnic.

Soglasno sprejeto.

Sodr. Innerhuber je stavil sledeči predlog:

Današnja konferenca izraža željo, da se v svrhu nadzorovanja predpisov o službi in počitku ter zdravstvenega stanja spalnic nastavi uradne nadzornike, katere izvoli osebje.

Soglasno sprejeto.

Sodr. Idl predlaga naj se zahteva uvrstitev motornih vodij v kategorijo poduradnikov.

Tudi ta predlog je bil soglasno sprejet.

Ko so soodrugi Kopač, Dušek in Wabitsch govorili konferenci primerne zaključne govore, v katerih se je posebno poudarjala nujna potreba ojačenja organizacije v svrhu dosege sklenjenih zahlev, je predsednik zaključil konferenco.

RAZNE STVARI.

Kapitalistični nazori. V občinskem svetu v Lindenu (Nemčija) je ležala prošnja nekega rudarja, ki mu na dan plače ni bil izplačan niti vinar, pa je prosil občinski odbor za pomoč, ker ni imel nikakih sredstev. Ni prosil miloščine, temveč za prednjem, ki ga hoče povrniti, kakor hitro pride do svojega zaslužka. Za razlog prošnje je navedel, da ima celo kopo nepreskrbljene dece. Zastopniki rudokopa so predlagali, da se prošnja odbije, češ, da je prosilec navaden lenuh, ki noče delati. Pregledavši njegovo delavsko knjigo pa se je videlo, da je delal in svoj posel v redu opravljal. In ker mu na ta način niso mogli odbiti podpore, je rekel tovarnar Wolf: *Delavce treba kastrirati, da ne bodo rodili toliko otrok.* Resnično, kapitalistična kultura se lahko ponaša s svojo moralno pridobitvijo. Tako podivjanost in nekulturo še dalje komentirati, bi bilo pač odveč.

Vršijo se sledeči shodi:

Opčina. Dne 2. marca t. l. ob 8. uri zvečer se vrši v gostilni pri državnem kolodvoru redni občni zbor tukajšnje krajevne skupine z običajnim dnevnim redom.

Rakek. Dne 3. marca t. l. ob 8. uri zvečer se vrši občni zbor tukajšnje krajevne skupine z običajnim dnevnim redom.

Častna izjava.

Podpisani Herman Lenassi, strojevodja pri c. kr. priv. južno-železniški družbi v Trstu, obžalujem, da sem meseca decembra 1910 v postajni restavraciji v Sv. Petru na Krasu, kakor tudi drugod, v razburjenosti, razžalil svojega kolega, gospoda Franceta Falka, predsednika krajevne skupine Trst III in člana personalne komisije, z različnimi psovkami in drugimi žaljivimi izrazi ter ob enem tudi trdil, da mu žaljiva predbacivanja zamorem dokazati.

Vsa ta žaljenja opozivljam, ker so ista popolnoma neutemeljena in se zahvaljujem gospodu Francetu Falku, da je unaknil sodnijsko kazensko ovadbo, vloženo proti meni radi zgoraj naznačenih žalitev.

V Trstu, dne 4. februarja 1911.

Herman Lenassi

Zahvala.

Za mnoge dokaze odkritosrčnega sožalja, ki so nam došli povodom smrti našega ljubljene, nepozabnega soproga in očeta gosp.

Ivana Klemenca

strojevodje južne železnice v Ljubljani

se globoko ginjeni najtopleje zahvaljujemo.

Iskrena hvala vsem, ki so ga spremili k zadnjemu počitku, dalje slavnemu kurilniškemu vodstvu in njega načelniku, slavnim društvom in posebno še gospodom pevcem pevskega odseka »Vzajemnosti« za častno udeležbo in ganljivo petje, kakor tudi za darovane krasne vence.

Ljubljana, meseca februarja 1911.

Zaljujoči ostali.

10 zapovedi

za zdravje in 10 zapovedi za kmetovalca, vsake posebej tiskane, dobi vsak človek zastoj v lekarni Trnkoczy zraven rotovža v Ljubljani. V tej lekarni se tudi oddajo zdravila p. t. članom okr. bol. blagajne v Ljubljani, bol. zavodu c. kr. tob. tovarne in bolniške blagajne južne železnice.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napitnina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Železničarji!

Zahtevajte v vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah strankine liste kakor: **Železničar in Rdeči Prapor.**

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.

Tiska Dragotin Priora v Kopru.